

Riktlinjer för handläggning inom
Handikappomsorgen
och
Äldreomsorgen

UTGÅNGSPUNKTER I SOCIALTJÄNSTLAGEN

Socialtjänstens mål

1 kap 1 § SoL

Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmande och integritet.

Kommunens ansvar

2 kap 2 § SoL

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta ansvar innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

2 kap 3 § SoL

En person som önskar flytta till en annan kommun, men till följd av ålderdom, funktionshinder eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig där utan att inflyttningkommunen erbjuder behövliga insatser, får hos den kommunen ansöka om sådana insatser. En sådan ansökan skall behandlas som om den enskilde vore bosatt i inflyttningkommunen. Det förhållande att sökandens behov är tillgodosedda i hemkommunen får inte beaktas vid prövning av en sådan ansökan.

Hemkommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som inflyttningkommunen kan behöva för att kunna pröva ansökan.

Socialnämndens uppgifter

3 kap 1 § SoL

Till socialnämndens uppgifter hör att

- göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen,
- medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen,
- informera om socialtjänsten i kommunen,
- genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden,
- svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

3 kap 3 § SoL

Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet.

För utförande av socialnämndens uppgifter skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet.

Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

3 kap 5 § SoL

”Socialnämndens insatser för den enskilde skall utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.....”

3 kap 6 § SoL

”Socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social tjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och att ha kontakt med andra.....”

Rätten till bistånd**4 kap 1 § SoL**

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Begreppet livsföring i övrigt sammanfattar olika behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Här ingår bistånd i form av hjälp i hemmet, särskilt boende för äldre och funktionshindrade, vård, behandling mm. Behoven ska tillgodoses med lämpliga insatser utifrån den enskildes situation.

Skälig levnadsnivå är ett centralt begrepp som beskriver den nivå på levnadsstandard som lagen garanterar. Man kan säga att skälig levnadsnivå är en minimistandard. Kommunen har dock rätt att lägga sig på en högre nivå i enskilda ärenden.

4 kap 2 §

Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

Bestämmelsen ger kommunen befogenhet, men ingen skyldighet, att utge bistånd i andra fall än vad som omfattas av 4 kap 1 § SoL. Nämnden får således bevilja bistånd utöver skälig levnadsnivå.

Ansökning om omvårdnadsbidrag prövas enligt 4 kap 2 § SoL.

Äldre personer**5 kap 4 § SoL**

Socialnämnden skall verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

Paragrafen markerar den grundläggande inriktningen för äldreomsorgen och innebär att äldre personer bör ges förutsättningar att bo kvar i sitt hem så långt det är möjligt. En förutsättning för att äldre ska kunna leva ett självständigt liv är de olika insatser som socialtjänsten erbjuder i form av hemtjänst, dagvård, trygghetslarm mm. För vissa

personer är färdtjänsten av stor betydelse för möjligheten att leva ett självständigt liv. Färdtjänsten regleras i färdtjänstlagen.

Rätten till en trygg vård och omsorg är grunden för allt vård- och omsorgsarbete. För att den enskilde ska kunna uppleva trygghet krävs att insatserna utformas flexibelt efter de individuella behoven. Det förutsätter att olika behov vägs samman och att en helhetssyn präglar bedömningen.

5 kap 5 § SoL

Socialnämnden skall verka för att äldre människor får goda bostäder och skall ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service. Kommunen skall inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.

Personer med funktionshinder

5 kap 7 § SoL

Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Socialnämnden skall verka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

Anhörigvårdare

5 kap 10 § SoL

Socialnämnden bör genom stöd och avlösning underlätta för dem som vårdar närstående som är långvarigt sjuka eller äldre eller som har funktionshinder.

Avgränsningar mellan SoL och LSS

För många människor med funktionshinder har lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) fått en avgörande betydelse för deras möjlighet att leva som andra.

Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att alla människor med funktionshinder inte omfattas av LSS som är en pluslag till socialtjänstlagen (SoL) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Personer som på grund av funktionshinder begär stödinsatser skall få detta prövat enligt lämpligt lagrum. Personer som av olika anledningar inte vill ha stöd enligt LSS, även om de skulle vara berättigade till sådant stöd, får insatserna prövade enligt SoL.

RIKTLINJER

HJÄLP I HEMMET ENLIGT 4 KAP 1 § SOL

Riktlinjer för biståndsbedömning

Riktlinjer ska ses som en vägledning om hur ärendet ska handläggas i normalfallet. Varje ansökan om bistånd bedöms utifrån den enskildes individuella behov och särskilda situation. Insatserna ska anpassas efter vars och ens behov och förutsättning och syfta till att den enskilde kan behålla sina fysiska och psykiska resurser så långt det är möjligt. Det förutsätter att olika behov vägs samman och att en helhetssyn präglar bedömningen. Det bistånd som beviljas ska tillförsäkra den enskilde skälig levnadsnivå och möjlighet att leva ett självständigt liv. Besluten ska också utgå från individens eget ansvar och baseras på principen ”hjälp till självhjälp”, dvs att inte ta över sysslor som den enskilde själv har förmåga att utföra.

Med hjälp i hemmet avses hemtjänst och i viss mån klientombudens stödinsatser. Innehållet i hjälpen kan delas in i uppgifter av servicekaraktär och uppgifter av omvårdnadskaraktär. Insatserna är inte bara förbehållna äldre och yngre personer med fysiska funktionshinder utan är även ett viktigt stöd för personer med missbruksproblem eller psykiska funktionshinder.

Gemensamt hushåll, medboendes ansvar

För vuxna personer som lever i hushållsgemenskap bör kunna beaktas att man normalt ger varandra viss praktisk hjälp inom en familj. Några särskilda skäl till att göra avsteg från denna bedömning beaktas normalt inte. Beträffande makar finns det gemensamma ansvaret beskrivet i äktenskapsbalken 1 kap 2 § (I korthet: makar har ett gemensamt ansvar för att ”vårda hem och barn och i samråd verka för familjens bästa”). Mer omfattande vårdbehov kan däremot inte anses ligga inom vad man normalt bistår varandra med inom familjen.

Principen om gemensamt hushåll och delat ansvar innebär inte ett ansvar för den funktionshindrades omvårdnad i större utsträckning än vad som man normalt bistår varandra med inom en familj.

Föräldraansvar

Normen för vad som kan anses vara normalt föräldraansvar utgörs av den omvårdnad en förälder normalt ger till ett barn utan funktionshinder. Det hjälpbehov och de insatser som går utöver detta utgör grunden för bedömningen av stödinsatser.

Serviceinsatser

Med serviceinsatser avses praktisk hjälp med hemmets skötsel så som städning och tvättning, hjälp med inköp och andra viktiga ärenden. Hit hör också tillagning av måltider eller hjälp med att få hem färdiglagad mat (matdistribution). För att kunna beviljas serviceinsatser krävs att den enskilde inte klarar insatsen/insatserna själv på grund av sjukdom, funktionshinder, ålderssvaghet eller psykosociala orsaker och inte kan få hjälp av maka/make eller annan närstående som bor i samma hushåll.

Vid tveksamhet kring den enskildes förmåga att utföra serviceinsatser kan intyg begäras in, t ex läkarintyg när det gäller behov av insatser på grund av medicinska problem,

bedömning av arbetsterapeut när det gäller den enskildes funktionsförmåga i hemmet, intyg från psykiater/psykolog när det gäller behov av insatser till följd av psykiska problem.

Personer som beviljas städning, tvätt och/eller inköp kan välja om man vill ha den utförd av kommunens hemtjänst eller ett enskilt företag som godkänts av kommunen.

Städning

Beviljas i normalfallet en gång var tredje vecka. Insatsen kan beviljas oftare om det finns särskilda skäl, t ex till barnfamiljer, vid allergier. För ensamstående städas två rum och kök och för makar tre rum och kök. I städning ingår normalt dammsugning, våttorkning av golv, rengöring av kök och badrum. Även damning, avfrostning av frys, hjälp med pappersinsamling och ta ut sopor kan ingå om den enskilde inte klarar insatserna på egen hand. Då den enskilde själv inte klarar av att hålla efter i kök och badrum kan detta beviljas utöver den vanliga städningen.

I kommunens åtagande ingår till exempel inte

- fönsterputs
- rengöring av kristallkronor, koppar- och silverföremål
- storstädning, sanering, flyttstädning
- trädgårdsskötsel
- snöskottning

Tvätt och klädvård

Vanligen beviljas insatsen två gånger per månad. Insatsen kan beviljas oftare om det finns speciella skäl, t ex om den enskilde har inkontinensproblem, om den enskilde oftast är sängliggandes och man behöver renbädda ofta. Innefattar även renbäddning, strykning av den enskildes gångkläder och i undantagsfall sy i knappar. Mangling ingår inte.

Inköp

I normalfallet beviljas inköp en gång per vecka. Det avser regelbundet återkommande inköp av dagligvaror och apoteksvaror. Tjänsten kan även innefatta planering av veckans måltider, att skriva inköpslista samt inplockning av matvaror i skåpen. Som regel skall den affär som ligger närmast användas.

Måltidsservice

Insatsen innebär enklare matlagning eller leverans av matlåda och hjälp till att värma maten och duka men även tillredning av måltider så som frukost och enklare kvällsmål. Insatsen beviljas då den enskilde inte kan tillaga sina måltider eller behöver visst stöd i samband med måltid, t ex handräckning/påminnelse. Hjälp med diskning kan ingå om den enskilde själv inte klarar av det.

Post- och bankärenden

Grunden är att den enskilde själv ska handha sin ekonomi. Kan inte den enskilde själv eller med hjälp av anhörig/närstående sköta sina ekonomiska angelägenheter, ska initiativ tas till god man. Under en övergångstid kan det bli aktuellt att bevilja bistånd till att hemtjänstpersonal sköter enklare ärenden till enskild. Man ska även uppmana den enskilde att använda autogiro i bank.

Omvårdnadsinsatser

Med omvårdnad avses de personliga insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska eller sociala behov. Det kan handla om hjälp för att kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övrigt insatser för att bryta isolering och för att känna trygghet och säkerhet i hemmet. För att kunna beviljas omvårdnadsinsatser krävs att den enskilde inte klarar insatsen/insatserna själv på grund av sjukdom, funktionshinder, ålderssvaghet eller psykosociala orsaker och inte kan få hjälp av maka/make eller annan närstående som bor i samma hushåll.

Personlig omvårdnad

På- och avklädning

Beviljas i regel dagligen morgon och kväll. Behöver inte alltid innebära total hjälp med alla kläder utan även delvis. Hjälp kan även innebära endast stöd eller assistans i samband med på- och avklädning.

Personlig hygien

Insatsen beviljas vanligen morgon och kväll. Omfattar hjälp att tvätta sig, tandborstning, kamning och rakning. Hjälp kan även innebära delvis hjälp, endast stöd eller assistans. I personlig hygien ingår även hjälp med toabesök/blöjbyte och kan beviljas flera gånger per dygn. Även dusch och bäddning ingår. Insatsen dusch beviljas vanligen en gång per vecka, men måste anpassas efter den enskildes behov och önskan.

Tillsyn

Innebär ett kortare besök av hemtjänstpersonal vid andra tillfällen än då de är där för att utföra andra insatser. Tillsyn kan även vara trygghetsringning – en telefonkontakt som är mer eller mindre regelbunden. Denna insats beviljas för personer som t ex är oroliga, känner sig otrygga och när det inte räcker med ett trygghetslarm. Insatsen kan även innefatta hjälp vid förflyttningar. Tillsyn beviljas inte för medicingivning då detta är en insats enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Social samvaro

Insatsen kan beviljas i samband med måltider om den enskilde inte klarar av att äta utan sällskap eller att det inte blir av att äta ensam. Kan även beviljas som enskild insats, t ex för att bryta isolering. Exempel på detta kan vara promenad, handla med hemtjänstpersonal etc.

ÖVRIGA INSATSER ENLIGT 4 KAP 1 § SOL

Ledsagning

Insatsen beviljas om den enskilde inte kan ta sig ut på egen hand t ex köpa kläder, besöka läkare, tandläkare eller andra aktiviteter utanför hemmet. I första hand bör kommunen undersöka möjligheterna att få hjälp från frivilligorganisationerna. Vanligen beviljas upp till 10 timmar per månad, företrädesvis under dagtid på vardagar.

Avlösarservice

Insatsen är till för att avlasta anhörig som hjälper make/maka eller annan närstående i samma hushåll under alla tider på dygnet. Det innebär att hemtjänstpersonal avlöser den anhörige i hemmet. Avlösningen är framför allt till för den anhöriges rekreation och ej för till exempel studier eller förvärvsarbete. Beviljas om det bedöms att den enskilde inte kan vara ensam, t ex på grund av oro, och behovet inte kan tillgodoses med tillsyn eller andra insatser via hemtjänst. Vanligen beviljas upp till 20 timmar per månad, företrädesvis under dagtid på vardagar.

Pratisk hjälp i barnfamiljer med sjuka eller handikappade föräldrar

Detta kan gälla hjälp i hemmet med att sköta barn, hjälp att lämna/hämta på dagis eller annat. Kan även ges när funktionshindrad förälder behöver avlösning med barn tillsyn för att till exempel gå på behandling. Insatsen kan beviljas när andra möjligheter att lösa frågan är uttömda.

Daglig sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder

Insatsen beviljas i normalfallet till personer i arbetsför ålder. Insatsen skall vara individuellt anpassad och leda till en ökad livskvalitet genom att bryta isolering och ge struktur i dagen.

Dagvård för personer med minneshandikapp

Denna verksamhet riktar sig till personer som har en fastställd diagnos gällande någon form av demenssjukdom alternativt att en sådan utredning är på gång. Den enskilde ska ha ett behov av sociala kontakter, aktivering och få struktur i sin vardag eller att den närstående behöver avlastning. Bedömning av behovet sker i samråd med demenssjuksköterskan. Insatsen kan beviljas 1-5 dagar per vecka.

Trygghetslarm

Insatsen beviljas om den enskilde känner sig otrygg och har behov av att lätt kunna få kontakt och hjälp vid behov av hemtjänstpersonal. Beslut om larm kan fattas separat eller tillsammans med annan insats.

Korttidsboende

Korttidsboende är i första hand ett komplement till olika insatser i hemmet. Beslut om korttidsboende i form av avlastning/växelvård gäller för dem som vårdas i hemmet av framför allt anhöriga för att dessa ska få uppehåll i sitt vårdarbete. Med växelvård avses två veckor per månad.

Insatsen kan även beviljas för personer, som för att fortsättningsvis ska kunna vistas och vårdas i sitt hem, behöver intensivare omvårdnad under en kortare period.

Beslut om korttidsboende kan även förekomma för personer som väntar på plats i särskilt boende och som inte kan vänta i sitt hem.

Behov av rehabilitering ska tillgodoses via landstinget på mottagning, i hemmet eller i dagrehabilitering. För funktionsuppehållande träning ska möjligheterna att delta i Träningsenhetens verksamhet undersökas och/eller delta i dagvård utredas.

Klientombud¹

Klientombud ger ett individuellt anpassat livsstöd åt personer med psykiska funktionshinder. Klientombudet skall samordna och vid behov företräda den enskilde i samhällskontakter, ge praktiskt stöd i hemmet. Vara behjälpliga i att finna daglig sysselsättning och en meningsfull fritid. Innehållet är individuellt utformat och präglas av motivationsarbete, kontaktskapande insatser under längre eller kortare perioder. Klientombud kan i undantagsfall beviljas för personer som är 65 år och äldre.

Kontaktperson

Insatsen är ett arvoderat uppdrag som i första hand beviljas personer med psykiska funktionshinder då de på grund av sitt funktionshinder riskerar social isolering. Insatsen ersätter inte professionella insatser såsom hemtjänst eller klientombud. Uppdraget skall vara individuellt utformat i en personlig arbetsplan med tydliga mål.

BISTÅND ENLIGT 4 KAP 2 § SOL**Omvårdnadsbidrag**

Bidraget ska ses som ett stimulansbidrag till de personer (65 år och äldre) vilkas familjer utför ett omfattande omvårdnadsarbete. Bidraget betalas ut till den enskilde vårdtagaren. För att få bidraget ska den enskilde vara folkbokförd och fast boende i ordinärt boende, ha ett omfattande behov av hjälp med personlig omvårdnad regelbundet alla dagar; dag, kväll och natt samt att den som vårdas förutsätts ha kompetens för uppgiften och vara bosatt på samma adress som den som vårdas. Dessutom ska insatserna i form av personlig omvårdnad uppskattas till minst fem timmar per dygn.

Med personlig omvårdnad menas hjälp med på- och avklädning, hjälp med personlig hygien, dusch, toalettbesök. Omvårdnaden kan även bestå av tillsyn dygnet runt på grund av ett beteende som är av psykisk karaktär, t ex stark ångest, oro, aggressivitet. Hjälpbehovet kan också bestå av extra arbetsbörda i form av t ex tvättmängd som är betydligt mer omfattande än vad som är brukligt och förorsakat av sjukdom eller funktionshinder. Merarbetet ska vara av sådan art som familjemedlemmar normalt inte hjälper varandra med.

Normal handling, matlagning, städning och tvätt i ett hem berättigar inte till bidrag. Arbetet i samband med injektioner, sårvård eller medicinering med fler sjukvårdsinsatser är ett hälso- och sjukvårdsansvar och ersätts inte i ordinärt boende av kommunen. Bidraget kan kombineras med ordinarie hemtjänst, avlastning och andra former av stöd till anhöriga.

Vid växelvård reduceras bidraget till hälften. Bidraget reduceras även vid sjukhusvistelse, korttidsvård eller liknande under 2 veckor under månaden.

¹ Förändring från tidigare riktlinjer. (HO §1061 2002-06-18, AO §1069 1998-06-10)

Bistånd enl 4:1 till särskilt boende former för äldre (5:5) eller bostad med särskild service för yngre funktionshindrade (5:7)

Särskilda boendeformer enligt SoL är en biståndsform förbehållen människor som på grund av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring och därigenom behöver ett sådant boende. Det är inte funktionshindret i sig utan de behov av stöd och service som funktionshindret förorsakar som är avgörande för rätten till bostad. Behoven skall vara varaktiga och innebära omfattande vård- och omsorgsinsatser.

Med särskilt boende för äldre menas ålderdomshem, sjukhem, äldreboende och gruppboende för personer med diagnostiserad demenssjukdom (SoL 5:5). Med särskilt boende för yngre avses bostäder med särskild service för personer med psykiska funktionshinder samt gruppboende för övriga personer med funktionshinder av varierande slag (SoL 5:7).

Huvudinriktningen är att stärka den enskildes möjligheter att bo kvar i eget boende (sk kvarboendeprincipen). I första hand ska alltid prövas om behovet kan tillgodoses på annat sätt, till exempel genom insatser via hemtjänst i ordinärt boende, bostadsanpassning, tekniska hjälpmedel, trygghetslarm eller bostadsbyte på den öppna bostadsmarknaden. Dessutom ska det prövas om den enskilde har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser.

Den enskildes inflytande och önskemål om ett speciellt boende i kommunen ska tillmätas stor betydelse.

Ålderdomshem

För personer som behöver ha tillgång till personal dygnet runt på grund av fysiska, psykiska och/eller sociala orsaker. Den enskilde kan ha stort behov av gemenskap i mindre grupp för att känna sig trygg. Behovet av personlig hjälp är stort och man behöver även hjälp och samvaro vid matsituationerna.

Sjukhem

Personer som har behov av plats på sjukhem har stora svårigheter att klara sitt dagliga liv, behöver hjälp med all omvårdnad och det kan inte tillgodoses i annan boendeform. Dessutom kan man ha behov av medicinsk omvårdnad. Personen har behov av personal dygnet runt.

Äldreboende

För att beviljas plats på äldreboende ska man ha de behov som beskrivs för ålderdomshem eller sjukhem.

Gruppboende för personer med demenssjukdom

För personer som har en diagnostiserad demenssjukdom och som har behov av omvårdnad och tillsyn dygnet runt. Behovet ska inte kunna tillgodoses i ordinarie bostad. Gemensamt bör vara att den som behöver gruppboende ska kunna ta del av de aktiviteter/sysselsättning som erbjuds vid boendet.

Bostad med särskild service för personer med psykiska funktionshinder

Serviceinsatser i bostaden ges av klientombuden, oavsett boendeform. Lägenheterna hyrs ut med första eller andrahandskontrakt.

Hem för vård och boende

Avser ett hem som tar emot enskilda för vård och/eller behandling i förening med ett boende. Placering sker ofta i samverkan med landstingets öppenspsykiatri eller med kommunens missbruksenhet. Enligt lagstiftarens intentioner skall en HVB-placering ses som tillfällig, inte likställt med ett särskilt boende. Hälso- och sjukvårdsansvaret för den som placeras i ett HVB-hem åvilar landstinget.

BISTÅND ENLIGT 2 KAP 3 § SOL

En person som önskar flytta till annan kommun, men som inte kan genomföra det utan att inflyttningsskommunen ställer upp med behövliga insatser, får ansöka om bistånd enligt 2 kap 3 § SoL hos inflyttningsskommunen. De insatser som ansökan kan avse gäller hjälp i hemmet eller särskilt boende.

Ansökan ska behandlas som om personen bor i kommunen. Att han eller hon får god vård i hemkommunen får inte beaktas vid prövningen. Den enskilde ska till följd av ålderdom, funktionshinder eller allvarlig sjukdom ha ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser. Det handlar i princip om insatser både dag och natt samtliga veckodagar. Kravet på ett varaktigt vårdbehov gör att bestämmelsen inte är tillämplig vid skador av övergående karaktär. Något särskilt motiv eller skäl för sin vilja att flytta behöver den enskilde inte lämna. Det är viktigt att utredningen sker i nära samverkan med den enskilde eller dennes eventuella företrädare och att det står klart att han eller hon verkligen vill flytta. Kan den enskilde inte få en plats inom tre månader bör ansökan avslås.

RIKSFÄRDTJÄNST

Ansökan om riksfärdtjänst beviljas om den enskilde har ett stort och varaktigt funktionshinder, inte kan resa med allmänna kommunikationer eller utan ledsagare och till följd av detta måste resa på ett särskilt kostsamt sätt. Ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet. Resa som av någon annan anledning bekostas av staten, landstinget eller kommunen avslås. (Lag om färdtjänst 1997:736, Lag om riksfärdtjänst 1997:735)

GOD MAN/FÖRVALTARE (FB 11 kap)

Anmälan om behov av god man/förvaltare sker enligt delegationsordningen. Den enskilde fyller i ansökningsblankett, handläggaren/enhetschefen bifogar en social utredning och skickar handlingarna till överförmyndaren i kommunen.

God man

God man skall förordnas när någon inte kan företräda sig själv på grund av kroppslig eller psykisk sjukdom. Behov skall finnas av hjälp i rättsliga eller ekonomiska angelägenheter eller behov av hjälp för att få den personliga omvårdnaden som behövs. En person kan själv anse sig behöva hjälp och själv lämna en ansökan till tingsrätten. En ansökan kan också göras av dennes maka, make, sambo eller närmaste släkting samt av överförmyndaren. Socialnämnden eller delegerad person har en skyldighet att anmäla behov av god man till överförmyndaren. Det är överförmyndaren som avgör om det föreligger behov av en god man och i så fall ger in en ansökan till tingsrätten. Den enskildes samtycke krävs. Är personens tillstånd så att samtycke inte kan ges skall istället behovet styrkas av en läkare. Handläggaren/enhetschefen gör en social utredning. Den som har en god man eller förvaltare benämns huvudman.

Förvaltare

Möjligheten att omyndigförklara en person avskaffades 1989 och ersattes med förvaltarskap. Förvaltarskap är en tvångsåtgärd som kan genomföras mot den enskildes vilja. Förvaltare förordnas när det inte är tillräckligt med godmanskap. Utöver de förutsättningar som gäller för att förordna en god man krävs att en läkare intygar att den enskilde är ur stånd att vårda sig eller sin egendom. Som exempel på en situation där godmanskapet inte är tillräckligt och där förvaltarskap kan bli nödvändig är då en person, till följd av funktionshinder eller missbruk, inte kan hantera sina tillgångar och därmed riskerar att bli vräkt och sakna medel till sin dagliga livsföring. Socialnämnden eller delegerad person har en skyldighet att anmäla behov av förvaltare till överförmyndaren. Det är överförmyndaren som avgör om det föreligger behov av en förvaltare och i så fall ger in en ansökan till tingsrätten. Handläggaren/enhetschefen gör en socialutredning.